

5. Промена устава у федералним државама

Нешто је сложенији поступак промене федералног устава, што је и разумљиво имајући у виду природу саме федерације и тежњу да се обезбеди њена чврстина и стабилност и спречи олако мењање статуса и овлашћења федералних јединица.

Код промене федералног устава је важно како је решено питање изгласавања те промене као и учешће федералних јединица у том поступку. Зато у оквиру федералних држава постоје различити начини промене њихових устава:

а) У већини федерација о промени федералног устава одлучује у искључивој надлежности федерални дводомни парламент чији су домови равноправни у том одлучивању. Код оваквог начина промене устава федералне јединице нису у њега непосредно укључене, него посредством другог, федералног дома у парламенту. Равноправност домова у одлучивању о промени федералног устава предвиђају Устав Чехословачке од 1968., Устав Републике Сједињених држава Бразила од 1981., а такође од новијих и Устав СССР-а од 1977. који предвиђа да се измена Устава СССР-а врши одлуком Врховног совјета изгласаном већином од две трећине гласова депутата оба дома. У неким федералним државама (као рецимо СР Немачкој по Основном закону од 1949. год.) је предвиђено неједнако учешће федералних јединица у поступку уставне промене с обзиром да нису једнако заступљене у федералном парламенту. Та неједнака заступљеност федералних јединица је условљена њиховом величином, и бројем становника из чега произилази и њихов различит утицај у федералном парламенту.

б) Неки устави предвиђају непосредније учешће федералних јединица у поступку промене федералног устава и то у облику потврде (ратификације) извршене промене устава од стране њихових законодавних тела. И у САД-е одлука о промени Устава коју усваја Конгрес двотрећинском већином гласова оба дома постаје пуноважна када је потврде законодавна тела три четвртине америчких држава. И Устав Индије од 1950. предвиђа да законодавна тела најмање половине држава дају сагласност на текст уставне промене (амандмане) али само ако се уставна ревизија односи на начин избора председника Републике, поделу извршне власти између федерације и федералних јединица, Врховни суд и судове као и одредбе које обезбеђују аутономију посебних јединица. Сагласност федералних јединица на одлуку о промени федералног устава је познавала и наша уставна пракса а